ผลสำรวจอัตราการสวมหมวกนิรภัยของผู้ใช้รถจักรยานยนต์

ปี 2555

15 มีนาคม 2556

มูลนิธิไทยโรดส์ เครือข่าย Road Safety Watch และ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ความเป็นมา

- มูลนิธิไทยโรดส์ ได้เริ่มพัฒนาระบบข้อมูลพฤติกรรมเสี่ยงฯ และดำเนินการสำรวจอัตราการสวมหมวกนิรภัยของผู้ใช้รถจักรยานยนต์ทั่วประเทศตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
- เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานระดับประเทศและระดับจังหวัด สำหรับการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของนโยบายหรือมาตรการที่มุ่งเน้นให้มีการสวมหมวกนิรภัยมากยิ่งขึ้น ทั้งในแง่ของการบังคับใช้กฎหมาย การรณรงค์และประชาสัมพันธ์ และอื่นๆ

มูลนิธิไทยโรดส์ เครือข่าย Road Safety Watch และ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

ขอบเขตและวิธีการสำรวจ

- เป็นการสำรวจระดับประเทศและระดับจังหวัด
- ดำเนินการครอบคลุมพื้นที่ 77 จังหวัดทั่วประเทศ
- สุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)
  ได้แก่ เขตเมืองจังหวัด เขตเมืองขนาดกลาง ชุมชนชนบท
- สำรวจเก็บข้อมูลในภาคสนามด้วยวิธีการสังเกต (Observational Survey)
  จำนวนจุดสำรวจ 3,252 แห่ง ทั่วประเทศ โดยการบันทึกภาพวีดีโอ
- วิเคราะห์และประมวลผลในรูปของอัตราการสวมหมวกนิรภัย

มูลนิธิไทยโรดส์ เครือข่าย Road Safety Watch และ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

แนวทางการออกแบบสุ่มตัวอย่าง สำหรับกรุงเทพมหานคร

การสำรวจพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัย

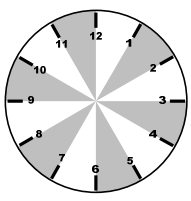

- แบ่งพื้นที่ 50 เขตของกรุงเทพมหานครออกเป็น 50 ชั้นภูมิ
- แต่ละชั้นภูมิ สุ่มคัดเลือกจุดสำรวจจากจำนวน 2 จุด บริเวณทางแยกบนถนนสายหลัก และบริเวณทางแยกบนถนนสายรอง (รวมจุดสำรวจ 100 จุด)
- ดำเนินการสำรวจครอบคลุมทั้งวันธรรมดาและวันหยุด และทั้งช่วงเวลาเช้า กลางวัน เย็น แบ่งออกเป็น 7 รอบ คือ 7:00-8:00 น. 9:00-10:00 น. 11:00-12:00 น. 13:00-14:00 น. 15:00-16:00 น. 17:00-18:00 น. และ 19:00-20:00 น.
- สุ่มเลือกวันและเวลาสำรวจจุดละ 1 รอบ และสังเกตเก็บข้อมูลต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 1 ชั่วโมง

แนวทางการออกแบบสุ่มตัวอย่าง สำหรับจังหวัดภูมิภาค

การสำรวจพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัย

ชั้นภูมิที่ 1. เขตเมืองขนาดใหญ่ เทศบาลนครหรือเทศบาลเมืองที่เป็นศูนย์กลางกิจกรรมทางเศรษฐกิจของจังหวัด	ชั้นภูมิที่ 2. เขตเมืองขนาดกลาง เทศบาลเมืองในอำเภออื่นๆ หรือเทศบาลตำบลที่มีประชากรมากกว่า 20,000 คน	ชั้นภูมิที่ 3. ชุมชนชนบท เทศบาลตำบลที่มีประชากรน้อยกว่า 20,000 คน
เลือกแบบเจาะจง 1 เทศบาล	สุ่มเลือกเทศบาลตามที่ตั้งภูมิศาสตร์ 2 เทศบาล (จำนวนเทศบาล < 3 แห่ง) 3 เทศบาล (จำนวนเทศบาล 4-8 แห่ง) 4 เทศบาล (จำนวนเทศบาล > 9 แห่ง)	สุ่มเลือกเทศบาลตามที่ตั้งภูมิศาสตร์และสัดส่วนประชากรในเทศบาล 4 เทศบาล (จำนวนเทศบาล < 10 แห่ง) 8 เทศบาล (จำนวนเทศบาล 11-20 แห่ง) 12 เทศบาล (จำนวนเทศบาล 21-30 แห่ง) 16 เทศบาล (จำนวนเทศบาล > 30 แห่ง)
14 จุด (ประชากร < 100,000 คน) 28 จุด (ประชากร > 100,000 คน)	4 จุด (ประชากร < 20,000 คน) 8 จุด (ประชากร 20,000 – 40,000 คน) 12 จุด (ประชากร > 40,000 คน)	2 จุด
ครอบคลุม เช้า กลางวัน เย็น กลางคืน 7-8, 9-10, 11-12, 13-14, 15-16, 17-18, 19-20 ★	ครอบคลุม เช้า กลางวัน เย็น 7-8, 9-10, 11-12, 13-14, 15-16, 17-18	ครอบคลุม เช้า กลางวัน เย็น 7-9, 10-12, 13-15, 16-18
สำรวจจุดละ 1 ชั่วโมง รอบเดียว	สำรวจจุดละ 1 ชั่วโมง รอบเดียว	สำรวจจุดละ 45 นาที รอบเดียว

เครือข่ายเฝ้าระวังสถานการณ์ความปลอดภัยทางถนน

Road Safety Watch

- มูลนิธิไทยโรดส์
- ศูนย์วิจัยอุบัติเหตุแห่งประเทศไทย สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย
- มหาวิทยาลัยเรศวร
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- มหาวิทยาลัยบูรพา
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
- มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
- มหาวิทยาลัยนครพนม

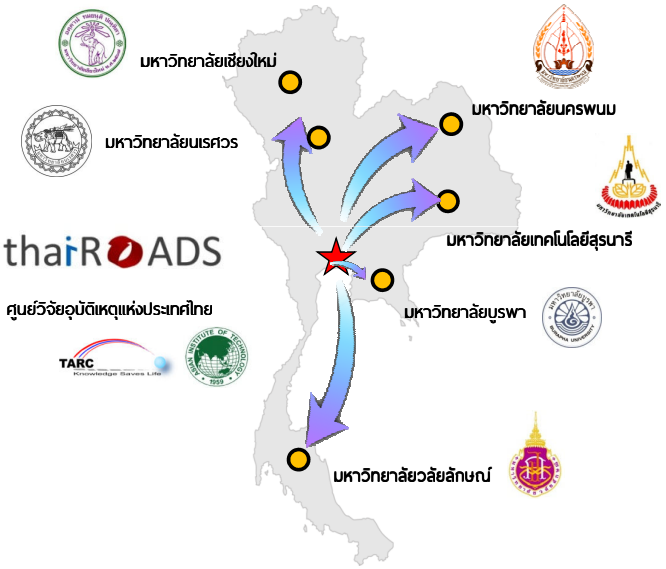

อัตราการสวมหมวกนิรภัยของผู้ใช้รถจักรยานยนต์ในประเทศไทย

ปีแห่งการรณรงค์สวมหมวกนิรภัย 100%

	ปี 2553	ปี 2554	ปี 2555
ผู้ขับขี่	53%	54%	52%
ผู้โดยสาร	19%	24%	20%
รวม	44%	46%	43%

* สำรวจจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้รถจักรยานยนต์
1,502,949 ราย ปี 2555
1,244,140 ราย ปี 2554
954,956 ราย ปี 2553

thaiROADS

อัตราการสวมหมวกนิรภัยของผู้ใช้รถจักรยานยนต์ในประเทศไทย

จำแนกรายภาค

เฉลี่ยทั้งประเทศ 43% (ปี 2555)

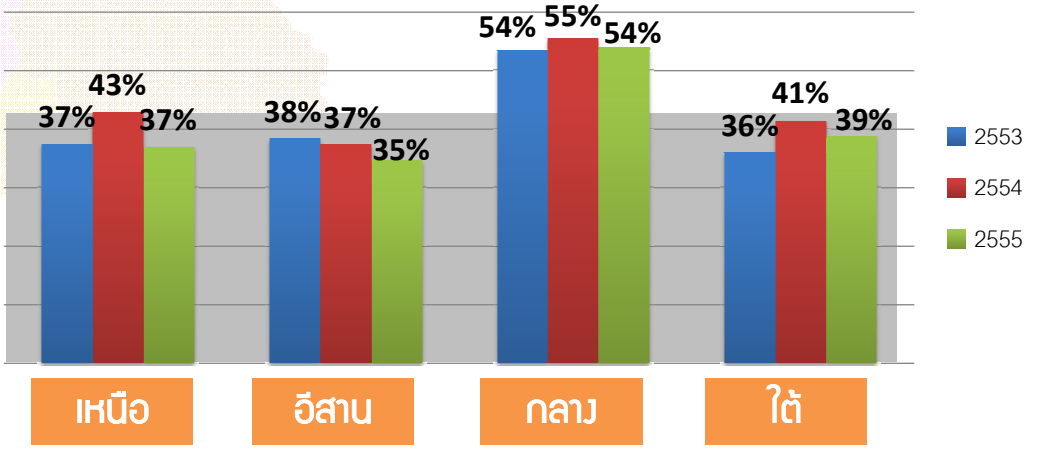

รวมผู้ขับขี่และผู้โดยสาร

thaiROADS

อัตราการสวมหมวกนิรภัยของผู้ใช้รถจักรยานยนต์ในประเทศไทย

จำแนกรายภาค

เฉลี่ยทั้งประเทศ 52%
(ปี 2555)

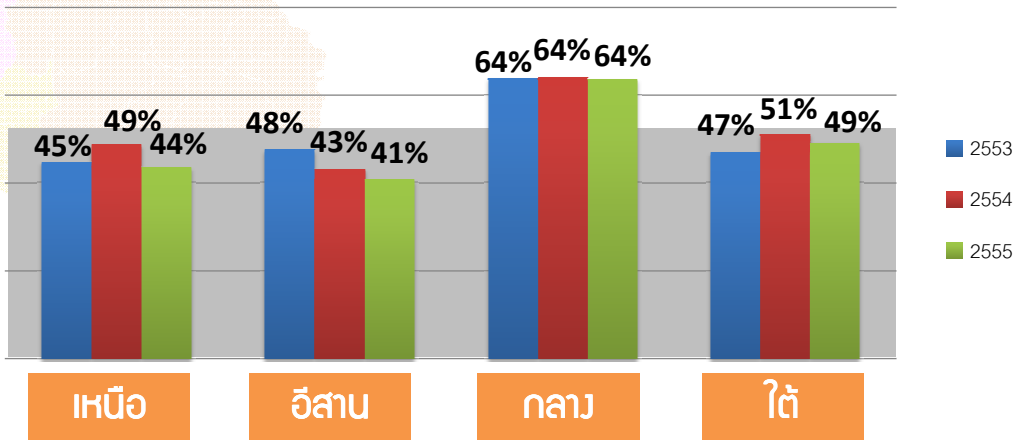

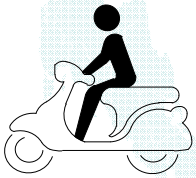

เฉพาะผู้ขับขี่

thaiROADS

อัตราการสวมหมวกนิรภัยของผู้ใช้รถจักรยานยนต์ในประเทศไทย

จำแนกรายภาค

เฉลี่ยทั้งประเทศ 20%
(ปี 2555)

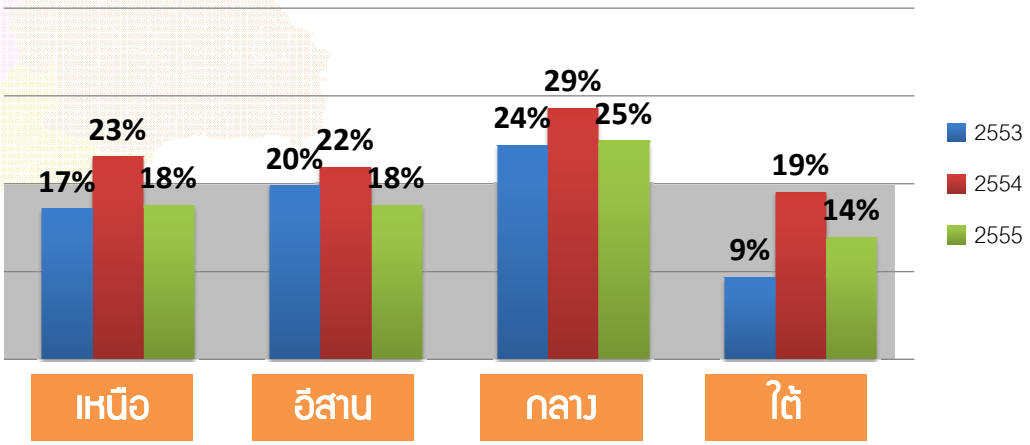

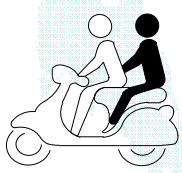

เฉพาะผู้โดยสาร

thaiROADS

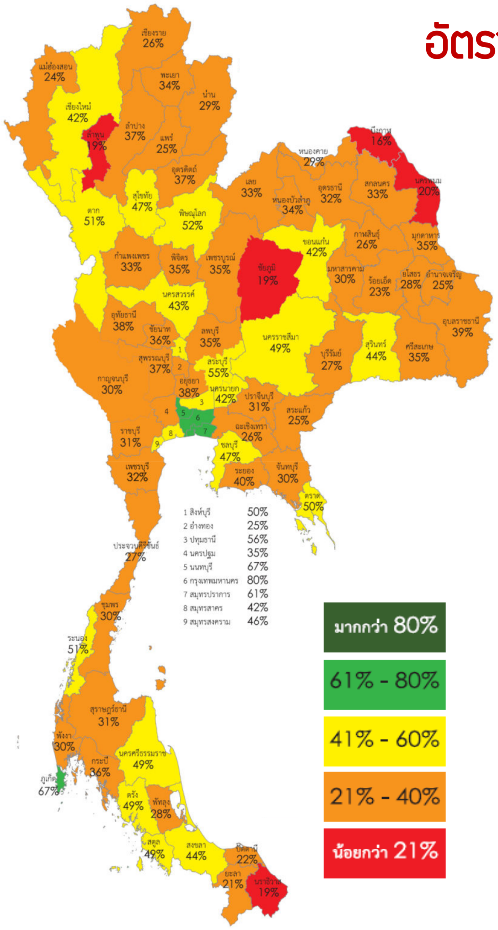

อัตราการสวมหมวกนิรภัย รายจังหวัด ปี 2555

รวมผู้ขับขี่และผู้โดยสาร

10 จังหวัดที่มีอัตราการสวมหมวกนิรภัยสูงสุด		
1	กรุงเทพมหานคร	80%
2	ภูเก็ต	67%
3	นนทบุรี	67%
4	สมุทรปราการ	61%
5	ปทุมธานี	56%
6	สระบุรี	55%
7	พิษณุโลก	52%
8	ตาก	51%
9	ระนอง	51%
10	สิงห์บุรี	50%

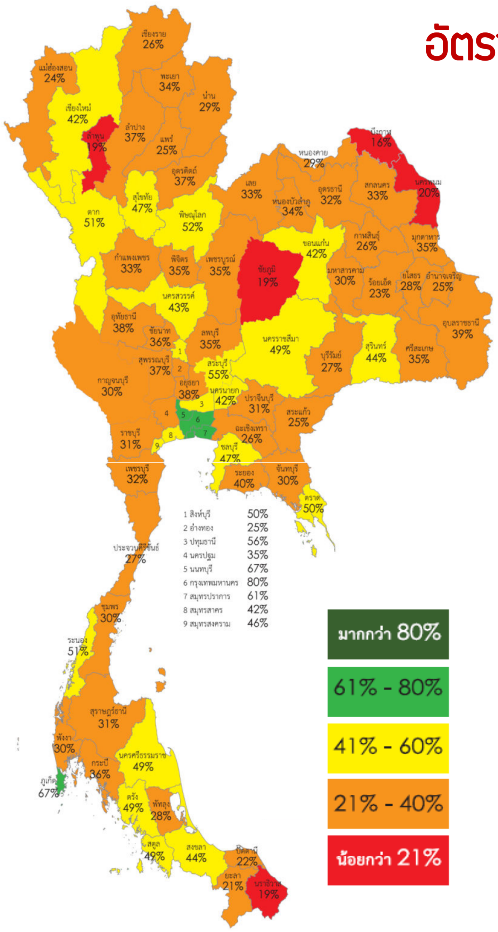

อัตราการสวมหมวกนิรภัย รายจังหวัด ปี 2555

รวมผู้ขับขี่และผู้โดยสาร

10 จังหวัดที่มีอัตราการสวมหมวกนิรภัยต่ำสุด		
1	บึงกาฬ	16%
2	ลำพูน	19%
3	ชัยภูมิ	19%
4	นราธิวาส	19%
5	นครพนม	20%
6	ยะลา	21%
7	ปัตตานี	22%
8	ร้อยเอ็ด	23%
9	แม่ฮ่องสอน	24%
10	อ่างทอง	25%

อัตราการสวมหมวกนิรภัย รายจังหวัด ปี 2555

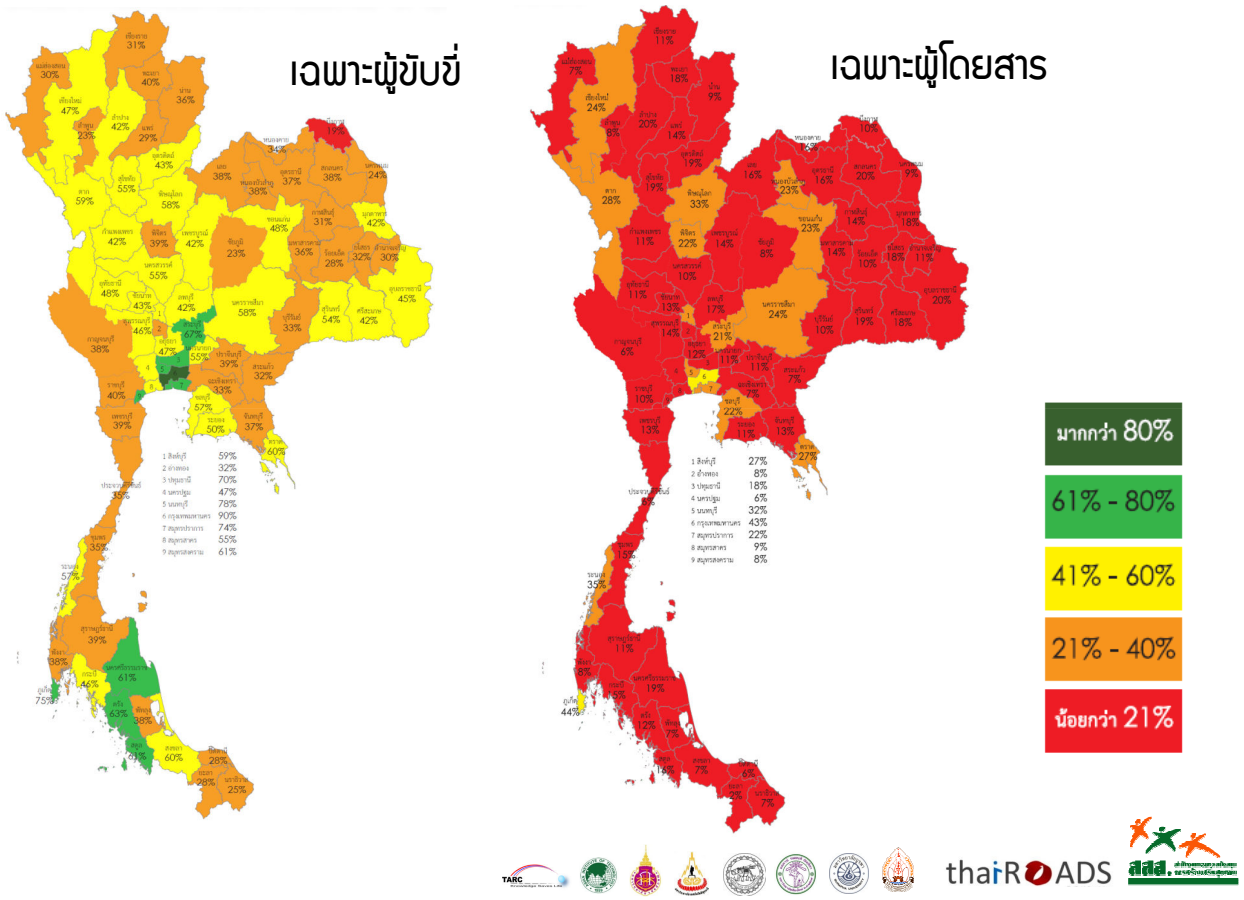

อัตราการสวมหมวกนิรภัยของผู้ใช้รถจักรยานยนต์ ปี 2553-2555

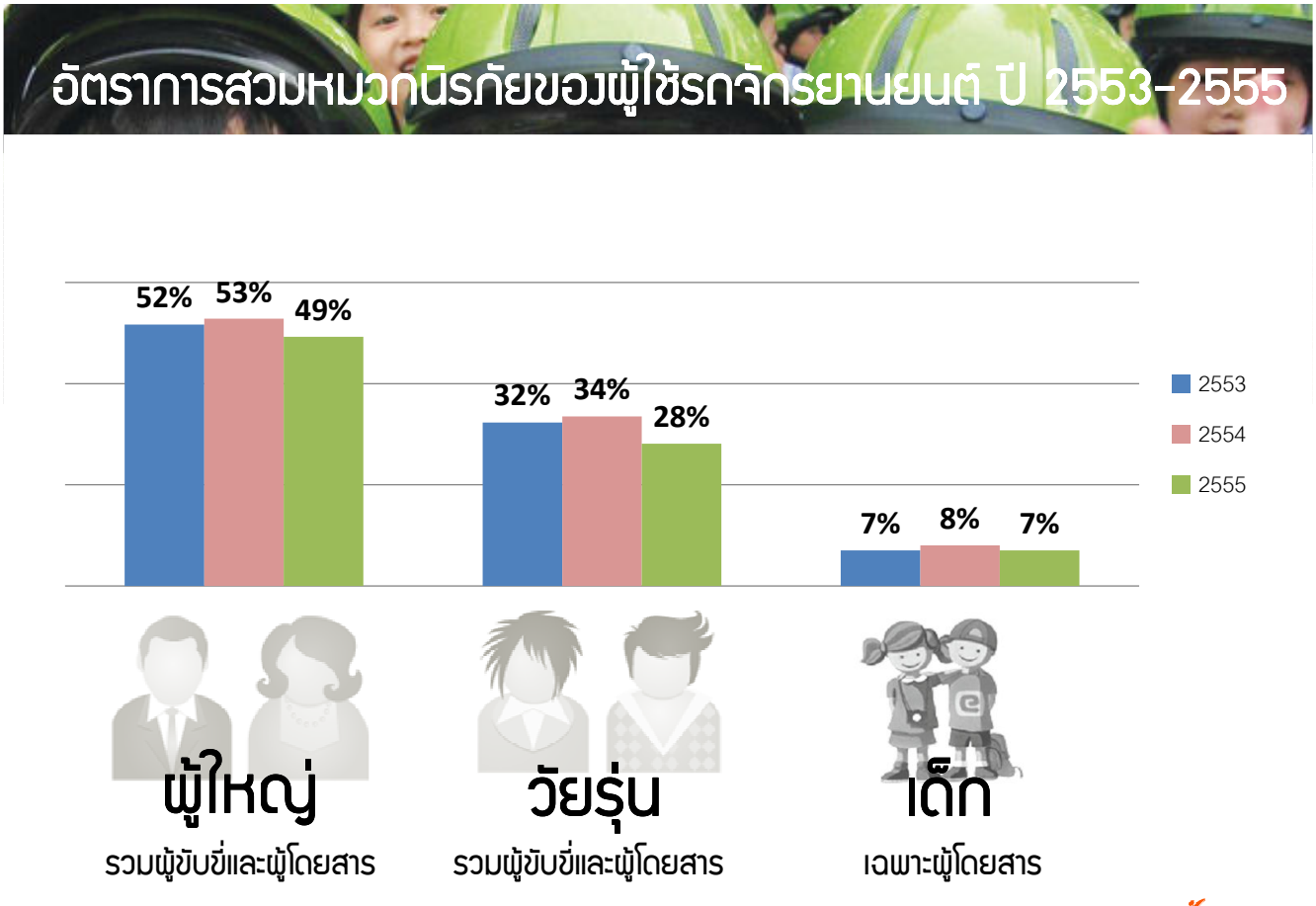

อัตราการสวมหมวกนิรภัยของผู้ใช้รถจักรยานยนต์

ปี 2555

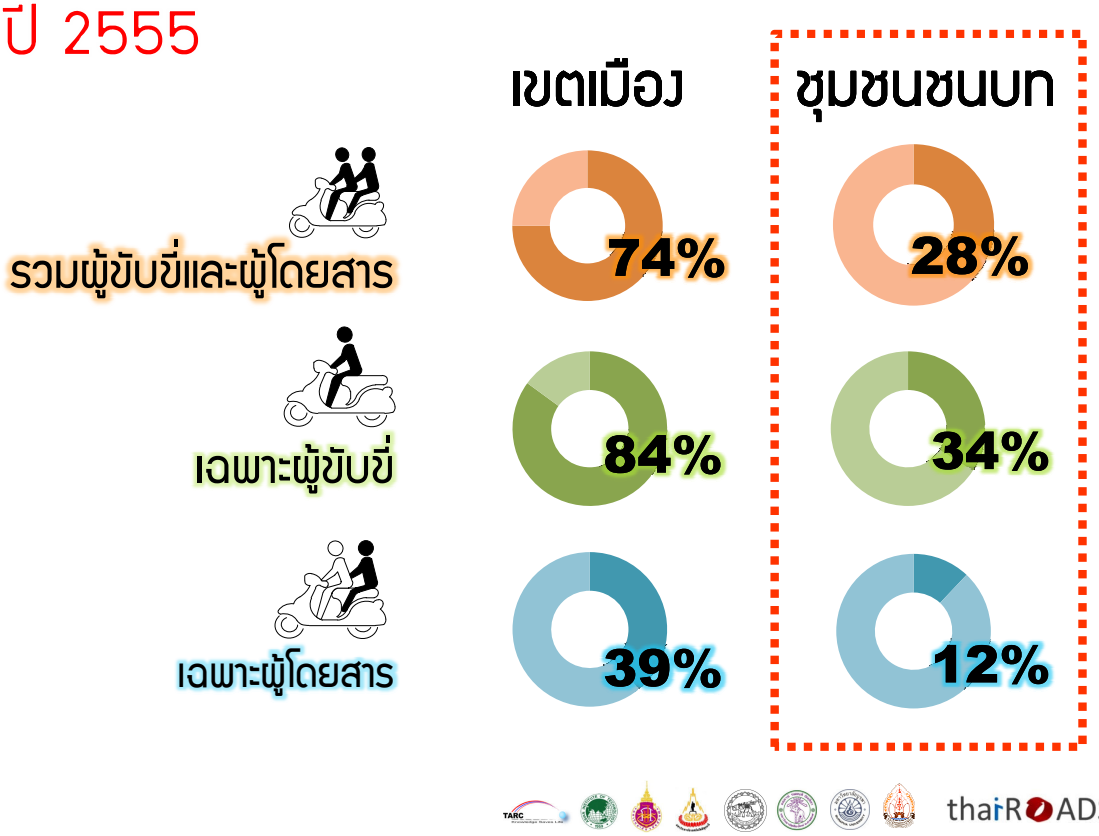

thaiROADS

อัตราการสวมหมวกนิรภัยของผู้ใช้รถจักรยานยนต์ ปี 2555

จำแนกตามเวลา ในเขตเมือง

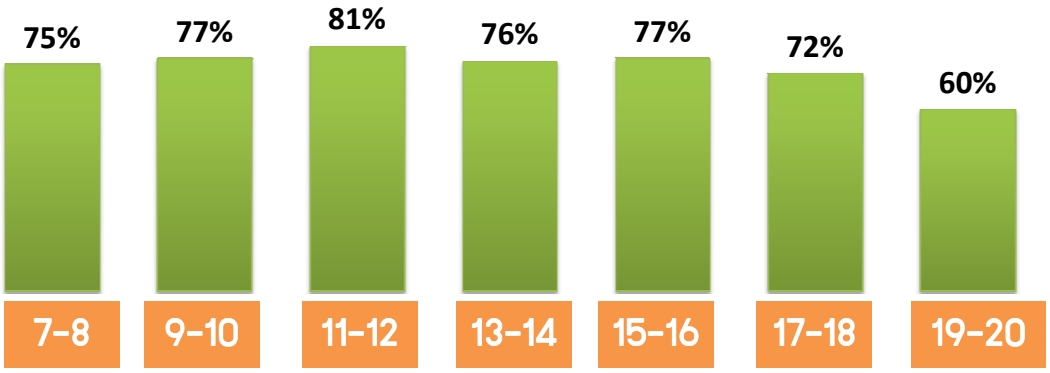

* ข้อมูลจากระบบเฝ้าระวังการบาดเจ็บ ระบุว่า ผู้บาดเจ็บรุนแรงจากอุบัติเหตุรถจักรยานยนต์ส่วนใหญ่เกิดขึ้นเวลา 18-20 น.

รวมผู้ขับขี่และผู้โดยสาร

thaiROADS

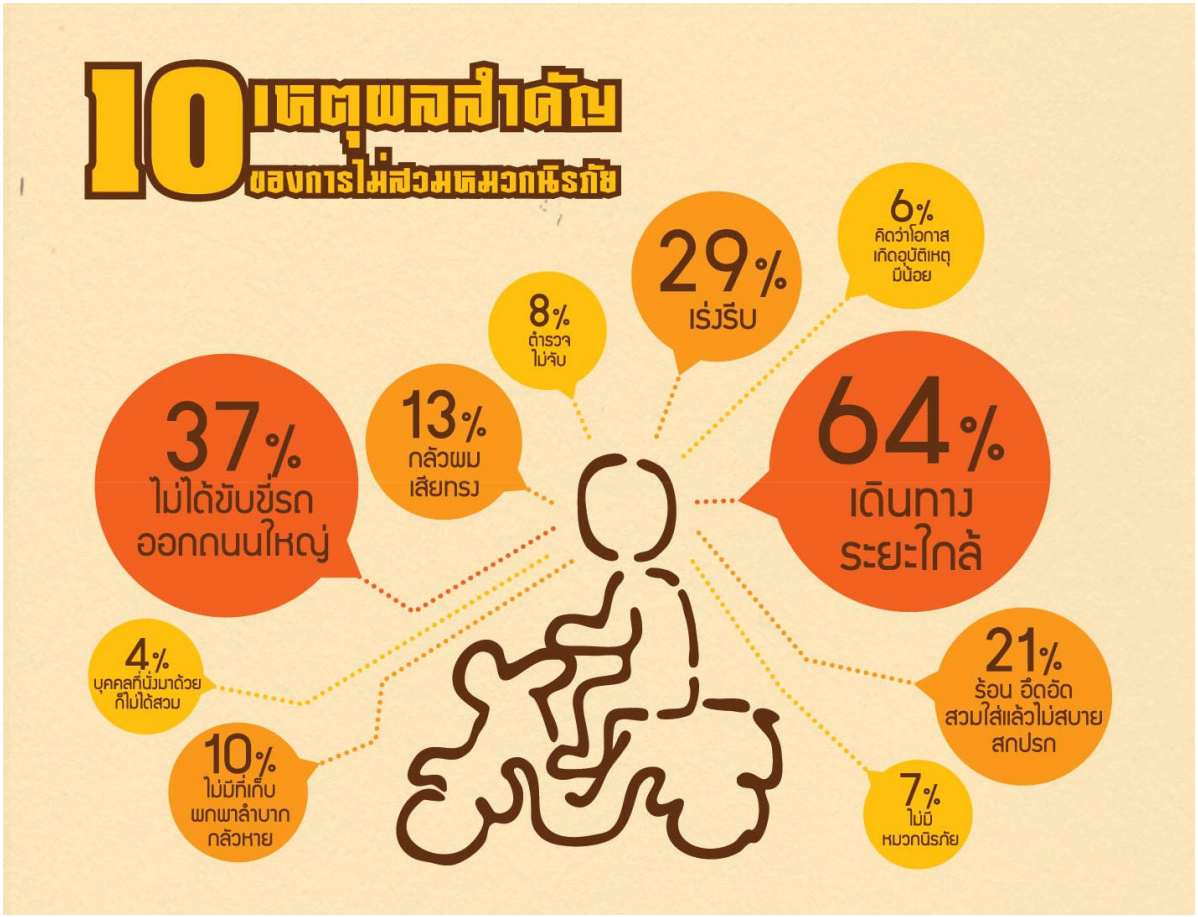

แหล่งข้อมูล มูลนิธิไทยโรดส์ และ เครือข่ายเฝ้าระวังสถานการณ์ความปลอดภัยทางถนน (2553)

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

- การรณรงค์ส่งเสริมการสวมหมวกนิรภัย เป็นหนึ่งในมาตรการที่ทำได้ง่ายที่สุดเมื่อเทียบกับมาตรการอื่น และเป็นด่านทดสอบสำคัญที่วัดศักยภาพของประเทศในการแก้ไขปัญหาความปลอดภัยทางถนนในด้านอื่นๆ ต่อไป
- ผลสำรวจการสวมหมวกนิรภัยฯ สะท้อนให้เห็นว่าโครงการรณรงค์การสวมหมวกนิรภัย 100% ที่เริ่มตั้งแต่ปี 2554 **ยังมีปัญหาทั้งในเชิงโครงสร้างและในทางปฏิบัติ จนทำให้การดำเนินโครงการยังไม่ได้ผลตามเจตนารมณ์** โดยเฉพาะเมื่อเทียบกับทรัพยากร (คน งบประมาณ เวลา) จากทุกภาคส่วนที่ร่วมกันรณรงค์ตามนโยบายของรัฐบาล
- ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรร่วมกันศึกษาและวิเคราะห์ให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคและสาเหตุที่ทำให้การรณรงค์ที่ผ่านมาไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เพื่อวางแนวทางการดำเนินการต่อไปในอนาคตที่มีประสิทธิผลยิ่งขึ้น
  - กิจกรรมใดที่มีแนวทางปฏิบัติที่ดีและควรให้การสนับสนุนต่อเนื่องหรือขยายผล
  - กิจกรรมใดที่ควรยกเลิกหรือปรับเปลี่ยนวิธีคิดหรือวิธีการดำเนินงานใหม่

ความท้าทายและโจทย์สำคัญที่ไม่ควรมองข้าม ในการขับเคลื่อนการรณรงค์ส่งเสริมการสวมหมวกนิรภัย 100% ต่อไป

1) การเร่งทบทวนและมุ่งเน้นพัฒนาต้นแบบการรณรงค์ส่งเสริมการสวมหมวกนิรภัยในชุมชนชนบท
2) การบังคับใช้กฎหมายที่มีความต่อเนื่องและมุ่งเน้นกลวิธีที่ทำให้การไม่สวมหมวกนิรภัยมีความเสี่ยงถูกตรวจจับได้ง่ายขึ้น โดยไม่เลือกเวลาและสถานที่ เช่น การตั้งด่านตรวจที่มีตารางการปฏิบัติงานแบบสุ่มเวลาและสถานที่ การจัดชุดตรวจเคลื่อนที่ เป็นต้น
3) ผลักดันนโยบายและมาตรการส่งเสริมการสวมหมวกนิรภัยในระดับองค์กร โดยเฉพาะสถานประกอบการ สถานศึกษา และหน่วยราชการ
4) การพัฒนาเครื่องมือในการให้ความรู้และการสื่อสารเชิงรุกที่ตรงกลุ่มเป้าหมายและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ความท้าทายและโจทย์สำคัญที่ไม่ควรมองข้าม
ในการขับเคลื่อนการรณรงค์ส่งเสริมการสวมหมวกนิรภัย 100% ต่อไป

5) มุ่งค้นหาสาเหตุของปัญหาการไม่สวมหมวกนิรภัยในระดับปัจเจกบุคคล เพื่อนำมาใช้พัฒนาออกแบบการรณรงค์และมาตรการแก้ไขปัญหาที่ตรงจุด เช่น กลุ่มนักเรียน นักศึกษา กลุ่มผู้ใช้แรงงาน กลุ่มผู้โดยสารจักรยานยนต์รับจ้าง กลุ่มคนต่างด้าวและนักท่องเที่ยวต่างชาติ ฯลฯ

6) สนับสนุนการถ่ายทอดและขยายผลแนวทางปฏิบัติที่ดีและประสบผลสำเร็จ (Good practice) ตลอดจนการศึกษาวิจัยและพัฒนาต้นแบบของกิจกรรมการรณรงค์ขับเคลื่อนที่มีประสิทธิผล โดยเปรียบเทียบผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่นำร่องกับพื้นที่อื่นที่ไม่ได้ดำเนินกิจกรรมฯ

7) สนับสนุนการติดตามและประเมินผลการรณรงค์การสวมหมวกนิรภัย 100% อย่างต่อเนื่อง ทั้งภาพรวมและระดับจังหวัด

เปรียบเทียบระดับการบังคับใช้กฎหมาย"หมวกนิรภัย"ในอาเซียน
ไทยได้คะแนนเพียง 6 เต็ม 10

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
สิงคโปร์										●	
เวียดนาม										●	
อินโดนีเซีย									●		
ลาว									●		
ไทย							●				
มาเลเซีย						●					
เมียนมาร์							●				
กัมพูชา							●				

แหล่งที่มา Global Status Report on Road Safety 2013

World Health Organization

ขอบคุณค่ะ